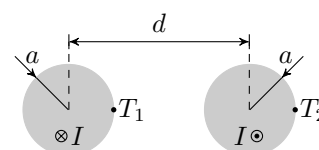

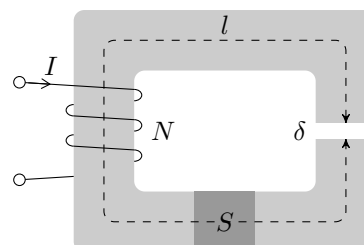
OSNOVE ELEKTROTEHNIKE II (VŠŠ)
izpit, 16. septembra 2010

1. Simetričen bakren dvovod medosne razdalje $d = 20$ mm in polmera vodnikov $a = 5$ mm vodi tok $I = 60$ A. Kolikšen je magnetni fluks na dolžinski meter dvovoda med točkama T_1 in T_2 ?

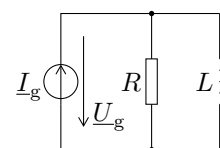

2. Tokovna zanka s harmoničnim tokom $i(t) = I_0 \cos(\omega t)$, $I_0 = 4$ A in $\omega = 400$ Hz, ima induktivnost $L = 500 \mu\text{H}$. Določite povprečno energijo, akumulirano v magnetnem polju zanke.

3. Na jedru iz litega železa, preseka $S = 3 \text{ cm}^2$ in srednje dolžine magnetne poti $l = 10$ cm, z režo širine $\delta = 1$ mm, je navitje z $N = 1000$ ovoji in tokom $I = 1,6$ A. Kolikšna je gostota magnetnega pretoka v zračni reži? Stresanje polja ob reži je zanemarljivo. Magnetilna krivulja za lito železo je podana na hrbtni strani lista.

4. Podatki vezja so: $I_g = 4$ A, $R = 3 \Omega$ in $L = 4$ mH. Krožna frekvenca harmoničnega vira je 1 kHz. Kolikšen je fazni kot med napetostjo in tokom vira?

5. Induktivno breme (npr. elektromotor) priključimo na harmonični vir efektivne vrednosti napetosti $U_{\text{ef.}} = 230$ V ter frekvence $f = 50$ Hz. Delovna moč bremena je $P = 4,6$ kW, faktor delavnosti toka pa $\cos \varphi = 0,8$. Za koliko se zmanjša efektivna vrednost toka iz vira, če bremenu popolnoma kompenziramo jalovo moč?

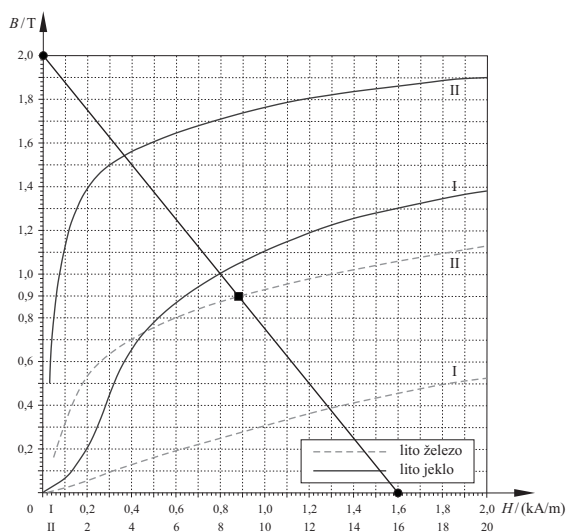
OSNOVE ELEKTROTEHNIKE II (VŠŠ)
izpit, 16. septembra 2010, rešitve

1. Ker ne ena ne druga točka nista znotraj vodnikov, lahko pri prispevkih tokov obeh vodnikov uporabimo formulo za pretok skozi pravokotnik ob tokovni premici:

$$\frac{\phi}{l} = \frac{\mu_0 I}{2\pi} \ln \frac{d+a}{a} + \frac{\mu_0 I}{2\pi} \ln \frac{d-a}{a} = \frac{\mu_0 I}{2\pi} \ln \frac{d^2 - a^2}{a^2} \cong \underline{\underline{32,5 \mu\text{Wb/m}}}.$$

2. Trenutna energija akumulirana v magnetnem polju zanke je podana z enačbo $W_m(t) = Li^2(t)/2$. Zaradi harmoničnega toka se ta energija spreminja s kvadratom harmonične funkcije časa. Njeno poprečje je zato enako polovici amplitude: $W_{m, sr.} = LI_0^2/4 = \underline{\underline{2 \text{ mJ}}}$.

3. Gostota B v jedru in gostota B_0 v reži sta pri zanemarljivem stresanju polja enaki, slednja pa je zaradi linearosti zraka sorazmerna poljski jakosti v reži: $B = B_0 = \mu_0 H_0$. To enačbo upoštevajmo v Ampèrovem zakonu pri srednji poti vzdolž jedra: $Hl + H_0\delta = Hl + B\delta/\mu_0 = NI$, kjer je H poljska jakost v jedru. Dobili smo linearno zvezo med jakostjo in gostoto v jedru oz. eno enačbo z dvema neznankama. Druga potrebna enačba je podana grafično in sicer kot magnetilna krivulja za lito železo. Zgoraj omenjeno linearno zvezo vrišemo kot premico v magnetilno krivuljo npr. tako, da določimo njeni presečišči z ordinatno in abscisno osjo: $B|_{H=0} = \mu_0 NI/\delta \cong 2 \text{ T}$ in $H|_{B=0} = NI/l = 16 \text{ kA/m}$. Iz presečišča te premice z magnetilno krivuljo odčitamo iskano gostoto magnetnega pretoka: $B \cong \underline{\underline{0,9 \text{ T}}}$.

4. Iskani fazni kot je enak argumentu impedance bremena, priključenega na vir. Ta impedanca je $\underline{Z} = \frac{R(j\omega L)}{R + j\omega L} = \frac{R\omega L(\omega L + jR)}{R^2 + (\omega L)^2}$, njen argument pa $\varphi = \arctg \frac{R}{\omega L} \cong \underline{\underline{36,9^\circ}}$.

5. Iz faktorja delavnosti in delovne moči lahko določimo navidezno moč, $S = P/\cos \varphi = 5,75 \text{ kVA}$, iz te pa sledi tok iz vira pred kompenzacijo, $I_{ef.} = S/U_{ef.} = 25 \text{ A}$. Pri popolni kompenzaciji jalove moči se navidezna zmanjša na vrednost delovne, $S' = P$, tok iz vira pa se zmanjša na vrednost $I'_{ef.} = S'/U_{ef.} = 20 \text{ A}$. Tok se torej zmanjša za $\Delta I_{ef.} = I_{ef.} - I'_{ef.} = \underline{\underline{5 \text{ A}}}$.